

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Derleme Makale / Review Article

Politik Sosyal Hizmet

Political Social Work

Ferhat TOPER¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ferhat.toper@ozal.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6398-5343

Başvuru: 14.12.2021
Kabul: 08.06.2022

Atıf:
Toper, F. (2022). Politik sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 1009-1025. DOI: 10.33417/tsh.1036450

ÖZ

Sosyal çalışma mesleği ortaya çıktığı ilk yıllardan itibaren politika ile yakından ilgilenmiş, savunmasız nüfus gruplarının savunuculuğu rolünü üstlenmiştir. Mesleğin ilk temsilcileri başta kadın hakları, çalışma saatleri ve çocuk işçiliği gibi konularla ilgili politika değişikliklerine gidilmesini sağlayacak çalışmalar yapmışlardır. Ancak meslek tarihi boyunca sosyal çalışmacıları politik faaliyetlere dahil olmalarına ilişkin endişeler dile getirilmiştir. Bu endişeler sosyal çalışmacıların profesyonel statüsünü koruma, belirli gruplara taraf gibi görünmek istememe, hükümet ya da kâr amacı gütmeyen bir çalışan olarak siyasi faaliyette bulunmanın yasal olup olmadığı ile ilgili olmuştur. Ancak günümüzde sosyal çalışma mesleğinin politika yapım süreçlerine katılması neredeyse zorunlu hale gelmiştir. Bu çalışmada politik sosyal hizmetin kapsamı ve Türkiye’de sosyal çalışma ile politika arasındaki ilişki ve uygulama olarak nasıl gerçekleştirilebileceği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Politika, politik sosyal hizmet, savunuculuk, sosyal çalışma

ABSTRACT

The social work profession has been closely interested in politics from the first years of its existence and has undertaken the role of advocacy for vulnerable population groups. The first representatives of the profession made efforts to make policy changes on issues such as women's rights, working hours, and child labor. However, throughout the history of the profession, concerns have been expressed about the involvement of social workers in political activities. These concerns have been about maintaining the professional status of social workers, not wanting to be seen as a party to certain groups, and whether it is legal to engage in political activity as a government or non-profit employee. Today, however, it has become almost mandatory for the social work profession to participate in policy-making processes. This study revealed the scope of political social work, the relationship between social work and politics in Turkey, and how it can be realized as a practice.

Keywords: Politics, political social work, advocacy, social work

GİRİŞ

Politik sosyal hizmet, politika yapımındaki güç dinamiklerine ve sosyal değişimi ortaya çıkarmak için politik mekanizmalara açıkça katılan sosyal hizmet uygulamasıdır (Lane & Pritzker, 2018, s. 4). Ancak sosyal hizmet müdahaleleri ile ulusal politika arasındaki bağlantı diğer birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de çok fazla konuşulmamakta ve aralarında daha çok dolaylı bir bağlantı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle konuyla ilgili literatür de oldukça kısıtlıdır. Bu makalede politik sosyal hizmetin mesleğin ilk yıllarından itibaren ki gelişiminden ve politik sosyal hizmet kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerden bahsedilecektir. Türkiye’de politik sosyal hizmet ile ilgili literatür oldukça kısıtlıdır. Makalede sosyal hizmet ve politika arasındaki ilişki ve sosyal çalışmacıların politik süreçlere katılımlarının nasıl gerçekleşebileceği uluslararası literatürden yararlanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Sosyal çalışmacıların siyasete katılımı, mesleğin ilk yıllarında küçük ama önemli bir şekilde başlamıştır. 1896’da James B. Reynolds, sosyal çalışmacıları siyasete girmeye teşvik eden bilinen ilk makaleyi yazmıştır (Lane & Pritzker, 2018, s. 10). İlerleyen yıllarda meslek gelişmeye başladıkça sosyal çalışmacıları nedenlere odaklanmaya, bireyler ve çevreleri arasındaki karşılıklı ilişkiye vurgu yapmaya başlamıştır. Sosyal çalışmacılar tüm insanların temel insani ihtiyaçlarını karşılamak ve demokratik bir toplumda maksimum potansiyellerine ulaşmak için gerekli kaynaklara sahip olma hakkını savunmuşlardır (Mahaffey 1987; akt. Lane & Pritzker, 2018). Aktivizme katılan ilk sosyal çalışmacılar arasında Lillian Wald, Florence Kelly, Paul Kellogg ve en ünlüsü Jane Addams vardır. Bu sosyal çalışmacılar, sosyal reform için uygun şekilde harcanan paranın, yoksulluğu ve sosyal çatışmayı sona erdireceğini savunmuşlardır. Ayrıca daha yüksek ücretler, daha kısa çalışma saatleri, daha iyi çalışma koşulları, asgari ücret, çocuk işçiliğine son verilmesi, evrensel emeklilik ve sendikalaşmayı savunmuşlardır (Davis, 1964). Columbia Üniversitesinde sosyal refah profesörü olan Edward Thomas Devine meslek üyelerinin uzmanlıklarını sosyal politika üzerinde çalışan yasa koyucular için kullanılabilir hale getirmelerini ancak siyasi kararlara ilk elden katılmamaları gerektiğini dile getirmiştir. Bu görüşü benimseyen sosyal çalışmacılar, yasa koyucuları bilgilendirmek için çalışmış ve yeni sosyal politika örgütlerinin oluşturulmasına yardımcı olmuşlardır. Zira doğası gereği hem sosyal hizmet eğitimi hem de sosyal hizmet uygulaması siyasidir ve sosyal çalışmacıların politik olarak aktif olmaları mesleklerinin bir gereğidir (Keçeci, 2017, s. 198). Ancak yine de birçok sosyal çalışmacı tarafsızlığın profesyonellik için çok önemli olduğuna kuvvetle inanmaktadır. Bu bakış açısına göre, sosyal çalışmacılar kamu politikası için kullanılacak bilgileri sağlamalı, ancak daha ileri gitmemeliydiler (Mahaffey & Hanks, 1982). Sosyal hizmet tarihi, Birleşik Krallık’ta (Lyons, 2008), Amerika Birleşik Devletleri’nde (Reisch & Andrews, 2001) ve Avustralya’da (Mendes, 2003), halkın ve politika yapıcıların dikkatini sosyal adaletsizliğe yönelterek zorlayıcı politikalara girişen sosyal çalışmacıların örnekleriyle doludur.

POLİTİK SOSYAL HİZMET

Politik sosyal hizmet, 1990'ların başında bir terim olarak ortaya çıktıktan sonra mesleğin dikkatini daha fazla çekmeye başlamıştır. Sosyal hizmet eğitiminde sosyal değişim için güç ve politik dinamikleri etkin bir şekilde yönlendirmenin önemine vurgu yapılmıştır. Politik sosyal hizmet teriminin ortaya çıktığı ilk yıllarda iki ayrı tanım desteklenmiştir. Kimileri politik sosyal hizmeti, sosyal çalışmacıların siyasi arenalarda tam zamanlı olarak çalıştığı makro odaklı politika uygulamasının bir alt kümesi olarak tanımlamışlardır (Lane & Humphreys, 2011). Kimileri ise politik sosyal hizmeti tüm uygulama yöntemlerinde sosyal hizmetin bir parçası olarak tanımlamışlardır. Bu görüşe göre, tüm sosyal hizmet uygulamaları politiktir ve hem güç hem de siyasetle ilişki kurmayı gerektirir (Fisher, 1995). Ancak günümüzde politik sosyal hizmet, sosyal değişimi ortaya çıkarmak için kullanılan politika oluşturma ve politik mekanizmalardaki güç dinamiklerine açıkça katılan sosyal hizmet uygulamasını, araştırmasını ve teori inşasını içermektedir. Aynı zamanda politik sosyal hizmet, sosyal çalışmacıların politik stratejileri anlamasını ve bu stratejileri tüm sistem seviyelerinde uygulama becerisine sahip olmasını ön görmektedir. Politik sosyal hizmete göre sosyal çalışmacılar güçlendirme fırsatları yaratmak amacıyla birlikte çalıştıkları müracaatçılara ve müracaatçı sistemlerine politik bilgileri iletebilmelidir.

Sosyal hizmet mesleğinin temelinde sosyal adalet, eşitlik ve kendi kaderini tayin etmeyi teşvik etmek için siyasi sistemle ilişki kurmak ve ona meydan okumak vardır. Mesleğin başlangıcından bu yana sunulan sosyal hizmetlerde, toplumlarda ve dünyada inanılmaz değişiklikler yaşanmasına rağmen, sosyal hizmetin toplumu iyileştirme, sosyal adaleti savunma ve eşitlik için mücadele etme çağrısı değişmeden varlığını sürdürmektedir. Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin (NASW) etik kuralları, sosyal çalışmacıların *“seçenekleri ve fırsatları genişletmek”* için *“sosyal ve politik eylemde bulunmalarını”* ve *“hakları koruyan, eşitlik ve sosyal adaleti onaylayan politikaları ve uygulamaları teşvik etmelerini”* gerektirmektedir (NASW, 2017).

Ulusal politikalara dikkat edilmemesi sosyal hizmet uygulamalarına zarar vermekte ve etkili müdahaleler yapılmasının önünü kesmektedir. Örneğin bir ülkenin savaşa girmesi veya savaş coğrafyasına yakın oluşu, mülteci akınına uğraması bu durumlardan bazılarıdır. Bu tür durumlar hem sosyal çalışmacıları hem de hizmet sundukları müracaatçıları doğrudan etkileyebilmektedir. Zira ortaya çıkan korku ve endişe hali kişilerin duygu ve davranışlarını etkileyecek düzeyde bir stres yaratır. Ulusal politikanın kapsamı içerisinde olduğu düşünülen bu konu sosyal hizmet disiplininde ele alınan ve tartışılan tipik konulardan farklı olduğu için sıklıkla tartışılmamaktadır. Bunun bir sonucu olarak da sosyal çalışmacılar ulusal politik kararlardan sorumlu olarak algılanmamakta ve politika üzerinde herhangi bir etkiye sahip olabilecekleri düşünülmemektedir (Shamai & Boehm, 2001). Bunun da ötesinde sosyal çalışmacıların müracaatçıların siyasi görüşlerine karşı tarafsız olmaları beklenmektedir. Zira uzmanların kendi siyasi algılarını, gerçekleştirecekleri sosyal hizmet müdahalesine etki edebilme potansiyeli vardır. Bu durum sosyal çalışmacıların *“kişisel fikirlerini*

müdahalenin dışında tutma” ve *“müracaatçıya karşı ön yargılı olmama*” etik kuralı ile uyumludur. Bu durum her ne kadar politika yapıcı hükümet veya hükümet tarafından desteklenen kurumlar tarafından istihdam edilen sosyal çalışmacıları koruyucu bir nitelikte olsa da kimi zaman *“sadakāt”* olarak yorumlanabilmektedir. Ancak bu *“sadakāt”* belirli politikalara yönelik duygu ve tutumun stresin merkezinde olduğu durumları çözümsüz bırakmaktadır (Samuels, 2015). Örneğin kadına yönelik artan şiddet vakalarına yönelik sosyal hizmet müdahalesi gerçekleştiren sosyal çalışmacılar, şiddeti meşru gösteren veya şiddeti besleyen politik söylemler karşısında *“sadakāt”* gösterememekte ve stresini artıran bu durum karşısında çözümsüz kalmaktadır.

Sosyal çalışmacıların değişim ajanı, sosyal değişimin aracısı ve hak savunuculuğu rolleri düşünüldüğünde ulusal politikanın doğrudan tartışılmasının veya bundan kaçınılmasının etkisi çok daha net bir şekilde görülecektir. Örneğin sosyal çalışmacılar müracaatçıları için hak savunuculuğu rolünü üstlenirler. Savunuculuk rolünü üstlenen sosyal çalışmacılar tarafsız değil müracaatçıların temsilcileridir. Bu doğrultuda müracaatçıları adına tartışan, müzakere yapan kişiler sosyal çalışmacılardır (Shamai & Boehm, 2001). Sosyal çalışmacıların savunuculuk rolü ulusal politika ile ilgili olduğu zaman durum çok daha karmaşık hale gelmektedir. Örneğin sosyal çalışmacılar bir anda kendilerini müracaatçıları kendi kurumlarına karşı savunur halde bulabilirler. Bu durum ise çoğu zaman *“sadakāt”* sorununu gündeme getirmektedir. Böylesi bir durumda müracaatçılara olan sadakatin her şeyden daha önde geldiğini söylemek ne denli kolaysa uygulamada bunu gerçekleştirebilmek bir o kadar zordur. Çünkü çoğu zaman olaylar siyah veya beyaz olmadığı için net bir ayırım yapmak mümkün olmamaktadır. Çoğunlukla demokratik bir seçimle iş başına geçmiş bir hükümetin resmi politikasına karşı müracaatçıların savunuculuğunu yapmak ile müracaatçıların var olan duruma uyum sağlamasına yardımcı olmak arasında bir seçim yapmak gerekebilmektedir (Shamai & Boehm, 2001). Örneğin resmi politika doğrultusunda düzenlenmiş yönetmeliğe göre çocukları için sosyal yardım alması mümkün olmayan ancak yardıma ihtiyaç duyduğu düşünülen bir annenin içinde bulunduğu kriz durumunu çözebilmek adına savunuculuk yapan bir sosyal çalışmacı bir anda kendini çalıştığı kurum ile çatışma halinde bulabilir. Devamında ise sosyal çalışmacının yaptığı savunuculuğun gerçekten müracaatçıların hakları ile ilgili mi yoksa kendi gündemiyle mi ilgili olduğuna yönelik sorular gündeme gelmektedir.

Sosyal hizmette profesyonelleşme süreçleri, sosyal çalışmacıların sosyal aktivist rolünü zayıflatmakta ve profesyoneller arasında daha uyumlu davranışların gelişmesiyle sonuçlanmaktadır. Farklı ülkelerde sosyal hizmet, kamuoyunda tanınma, daha yüksek mesleki statü arayışı ve artan uzmanlaşmayı içeren ve devam eden profesyonelleşme süreçlerinin konusu olmuştur (Gal & Gal, 2014). Ayrıca profesyonelleşmenin sosyal ve politik statükonun kabulünü ima ettiği de sıklıkla tartışılmaktadır. Akademisyenler bu sürecin sosyal hizmeti, sosyal reform geleneğinden uzaklaştırdığını ve bireyler, toplum ve sosyal değişim hakkında muhafazakâr, sistemi koruyucu varsayımları güçlendirdiği için sosyal eylemle olan ilgisini zayıflattığını iddia etmektedir (Karger & Herndndez, 2004; Haynes & Mickelson, 2009). Kırk yıl önce Bisno (1969), sosyal hizmetin profesyonelleşme sürecinin, teknisyen uygulayıcı rolünün daha fazla kabul edilmesiyle

sonuçlanacağı ve sosyal hizmetin fikir sistemi ile toplumdaki baskın gruplar arasındaki boşluğu azaltacağı konusunda uyarılmıştır. Ayrıca farklı ülkelerde hem eğitimde hem de uygulamada doğrudan uygulamaya ve daha fazla klinik stratejiye yapılan vurgu, sosyal çalışmacıların gündem belirleme rollerine ve oynadıkları meydan okuma rolüne yardımcı olan makro bakış açısını azaltabileceği belirtilmiştir (Gal & Gal, 2014, s. 22). Sosyal hizmet uygulaması ve eğitimindeki bu klinik eğilim, politika sürecinde eleştirel bir duruşun temeli olarak hizmet edebilecek daha geniş eleştirel sosyal perspektif yerine 'bireysel veya intrapsişik sorunlarla' başa çıkmak için daha çok yöntem ve tekniklere vurgu yapılmasına yol açmıştır (Haynes & Mickelson, 2009). Zira sosyal çalışma uygulamalarında mikro ve makro alanlar arasında bir gerilim olduğunu belirtmek gerekir. Bu gerilim 1920'lerde mikro düzeyde müracaatçıların güçlendirilmesine odaklanan sosyal kontrol "işlevi" ile makro düzeyde sosyal reformlar yoluyla sistemi değiştirme "amacı" arasındaki tartışmalardan kaynaklanmaktadır (Bürüngüz, 2021, s. 10). Sosyal çalışma alanında klinik odaklı uygulama gerçekleştirme eğilimlerin artması, siyaset ve sosyal çalışma arasındaki ilişkinin kurulmasına olanak sağlayan makro sosyal çalışma uygulamalarının gerçekleştirilmesinin uygulayıcılarının tercihine bırakılmasına, klinik sosyal çalışmacıların siyasi sosyal çalışma uygulamalarına katılmamalarına neden olmaktadır (Yanardağ, 2020, s. 266). Bunun sonucu olarak ise politika alanında yaşanan zorluklara yapılan vurgu daha da silikleşmiştir. Bu durum sosyal çalışmacıların kolaylaştırıcı ve politikayı güçlendirmeye yönelik mutabakata dayalı görevler üstleneceğine yönelik hipotez için de bir temel oluşturmaktadır. Bunun sonucu olarak sosyal çalışmacıların politika yapım süreçlerinde bilgi sağlama gibi bir rol üstlenmesine karşın müracaatçıların sorunlarıyla ilgili konuları gündeme getirme ve meydan okuma rolü üstlenme olasılıkları düşük bir ihtimal olarak kalacaktır. Böylesi bir durumda sosyal çalışmacılar politikalar sonucu oluşan dezavantajlı durumlara karşı sosyal hizmet müdahalesi gerçekleştirmek için çabalayacak ancak bu dezavantajlılığı ortaya çıkaran politikanın değişimine müdahale etmeyecek/edemeyecektir.

Sosyal çalışmacıların dernek veya meslek örgütleri gibi bağlantılarla parlamento komitelerinde politika oluşturma sürecinde rol oynayabilmeleri nispeten daha kolaydır. Zira devlet tarafından ulusal veya yerel düzeyde istihdam edilen sosyal çalışmacılar, devlete veya kurumlarına açıkça meydan okuyan politika uygulamalarına katılma konusunda oldukça isteksizdirler. Yeni Kamu Yönetiminin son yirmi yıldaki etkisi, sosyal çalışmacıların devlet politikalarını eleştiren politika tartışmalarına katılım alanını daha da daraltmıştır (Jones, 2001, s. 550). Dernekler ve meslek örgütleri gibi sivil toplum örgütlerinin faaliyetleri devlete ve devletin çıkarlarına bağlılıklarıyla sınırlı olmadığı için, mevcut politika, kurum ve yapıları aktif olarak eleştirmeleri daha olasıdır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların hizmet ettikleri veya temsil etmeye çalıştıkları gruplar adına politika arenasında savunuculuk yapmaları bu algının açık bir sonucudur (Gal & Gal, 2014, s. 20). Her ne kadar bu sivil toplum örgütlerinde kamu finansmanının etkisi veya kâr amacı gütmeyen bu örgütlerin kâr amaçlı kuruluşlarla ne dereceye kadar rekabet edebileceği tartışılıyor olsa da savunuculuğun bu sivil toplum örgütleri içerisinde kesinlikle daha yaygın olduğu bir hakikattir. Gerçekten de kâr amacı gütmeyen

örgütlerin ve özellikle de hak savunuculuğu yapan örgütlerin politika oluşturma ve uygulamada oynadıkları role büyük bir önem atfedilmektedir (Andrews & Edwards, 2004, s. 481). Örneğin bir sosyal çalışmacının çalıştığı kurumun uyguladığı herhangi bir politikanın alanda yarattığı sorunları o kurumun çalışanı olarak eleştirmesi çok rastlanan bir durum değildir. Ancak aynı kişi hizmet sunduğu insanların haklarını, çalıştığı kurumun politikasına karşı, bağlı bulunduğu meslek örgütünün bir üyesi olma sıfatıyla yapabilmektedir.

Özellikle sosyal refah alanı, savunuculuk rolü üstlenen sivil toplum örgütleri ve kâr amacı gütmeyen kuruluşların sıklıkla faaliyet gösterdiği bir alandır. Birçok ülkede sosyal çalışmacılar savunuculuk rolü üstlenen sivil toplum örgütü ve kuruluşlarında istihdam edilmektedir (Mellinger & Kolomer, 2013, s. 90). Bu nedenle savunuculuk rolü üstlenen sivil toplum örgütleri ile kâr amacı gütmeyen kuruluşlara bağlı sosyal çalışmacılar, ulusal ve yerel düzeydeki politikalara karşı çıkma ve eleştirmeye devlete bağlı olan meslektaşlarından çok daha fazla istekli olacaktırlar (Gal & Gal, 2014). Zira bu sosyal çalışmacılar görev yaptıkları kuruluşların mensubu olarak değil hak savunuculuğu yapan bir oluşumun üyesi olarak politikaları eleştirmekte ve alternatifler önerebilmektedir.

Sosyal değişimi kolaylaştırmak için, sosyal hizmet mesleğinin, siyasi çabalara öncülük edebilecek sosyal çalışmacılara ve siyasetle ilişki kurabilen ve danışanlarını siyasi seslerinden yararlanmaları için yetkilendiren bir sosyal hizmet popülasyonuna ihtiyacı vardır. Pritzker ve Lane (2017) bu doğrultuda sosyal çalışmacıların kendilerini yetkilendirilmiş, etkili ve olumlu sosyal değişime katkıda bulunmakla yükümlü hissetmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal hizmet öğrencilerinin, siyasi ve politik sistemler hakkındaki temel bilgileri edinmesi, güç dinamiklerini analiz etmesi ve gerekli yönlendirmeleri yapabilmesi için gelecekteki eğitim politikası ve akreditasyon standartlarında politik sosyal hizmet ile ilgili içeriklerin yer alması gerektiği ifade edilmiştir (Pritzker & Lane, 2017).

NASW 13 Ekim 1996'da Etik Kuralları belirlemiş ve tüm uygulama alanlarında sosyal çalışmacıların davranışlarına rehberlik eden değer ve ilkeleri tanımlamıştır. Etik kurallar aynı zamanda tüm sosyal hizmet çalışmacıların "*sosyal ve politik eylemde bulunmalarını*" açıkça şart koşmaktadır. Ancak bu gerçeklik açıklama ile bitmemekte ve bir aksiyon gerektirmektedir. Etik kurallar sosyal çalışmacıları özellikle "*seçenekleri ve fırsatları genişletmeye*" ve "*tüm insanların haklarını koruyan ve tüm insanlar için eşitlik ve sosyal adaleti onaylayan politika ve uygulamaları teşvik etmeye*" (NASW, 2017) çağırılmaktadır. Bu tür ifadeler, sosyal çalışmacıların sosyal adaleti ve daha fazla sosyal değişimi teşvik etme konusundaki etik yükümlülüğünün açıkça altını çizmektedir. Politik sosyal hizmet uygulaması, sosyal adaleti teşvik etmenin önemli bir bileşenidir. Sosyal çalışmacılar, savunmasız ve ezilen nüfusları etkileyen politikaların içeriğini etkilemek istiyorsa, politika kararları verme yetkisine sahip olanları da etkileyebilmelidir. Politik sosyal hizmet aracılığıyla hem birlikte çalışılan sosyal çalışmacıların hem de savunmasız nüfus gruplarının siyasette temsiliyetleri genişletilebilmelidir (Lane & Pritzker, 2018). Araştırmalar, politika yapıcı organların farklı cinsiyet, ırk veya etnik toplulukları temsil etmesi durumunda, politika önceliklerinin statükodan farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Smith (2010) kadınların yoğunlukta olduğu politika yapıcı organların eğitime, tıbbi

konulara ve insan refahına diğer politika yapıcı organlardan daha fazla önem verdiğini belirtmiştir (Smith, 2010). Benzer bir dinamiğin, yasama organlarının çeşitli ırk ve etnik kökenlerden temsilciler içermesi durumunda da ortaya çıktığı belirtilmektedir (Kittilson & Tate, 2005, s. 171). Levy ve ark. (2001) politika yapıcı organların bileşeninin, politika konularını çerçevelemek için kullanılan dili dahi etkilediğini belirtmektedir. Örneğin, kadınlar politika oluşturmanın bir parçası olduklarında, üreme hakkı ahlaktan ziyade kadın sağlığı açısından tartışılmaktadır (Levy, Tien, & Aved, 2001, s. 117). Benzer şekilde politika yapım sürecine katılacak sosyal çalışmacılar politikada kullanılan dilden, dezavantajlı gruplarla ilgili hassasiyetlere dikkat çekilmesi ve politika yapımında bu kişilerin haklarının savunuculuğunun yapılmasına etki edebileceklerdir.

Örneğin ABD'nin ırk, gelir ve cinsiyete dayalı olarak çeşitli vatandaş gruplarını oy kullanma hakkından dışlama konusunda uzun bir geçmişi vardır. Oy kullanma hakkının genellikle beyaz erkek mülk sahipleriyle sınırlı olduğu ülkenin ilk günlerinden bu yana, oy kullanma hakkını genişletmek için çeşitli anayasa değişiklikleri yapılmıştır. ABD Anayasasında yapılan bu değişikliklere rağmen, ayrımcılık ve seçmenlerin baskı altına alınması devam ettiği için 1965'te Kongre, ülkenin ayrımcılık yapma olasılığının en yüksek olduğuna inanılan bölgelerinde oy ayrımcılığına karşı Oy Hakları Yasasını kabul etmiştir. Ancak bugün ABD'de ikamet eden birçok insanın, vatandaş olmadıkları, (eyaletle göre değişen) bir suç mahkûmiyeti statüsüne sahip oldukları veya zihinsel yetersizliğe sahip oldukları gibi gerekçelerle oy kullanmaya uygun olmadıkları düşünülmektedir. Örneğin, dokuz eyalette, ağır suçlardan hüküm giymiş kişiler oy haklarını yalnızca eyalet valisine başvurarak veya yargı sistemi aracılığıyla geri alabilirler (Lane & Pritzker, 2018). Sosyal çalışmacılar uzun yıllar boyunca oy hakkını genişletmek için siyasi adalet çabalarıyla meşgul olmuşlardır. Oy haklarını genişletmek ve daha adil seçim süreçleri oluşturmak için savunuculuk rolü üstlenmiş ve yasal kuruluşlar içinde çalışmışlardır. Ayrıca oylama kısıtlamalarını izleyerek ayrımcılık söz konusu olduğunda bu ayrımcılığa karşı çıkmışlardır. Örneğin, 2013 yılında Amerikan Yüksek Mahkemesi, 1965 yılında kabul edilen Oy Hakları Yasası'nın bazı bölümlerine artık ihtiyaç duyulmadığına karar vermiştir. Ancak NASW'nin Hukuki Savunma Fonu, Yasa adına Mahkeme'ye bir "amicus brifingi" yani mahkemede taraf olmadığı halde konu ile ilgili uzmanlık çerçevesinde sunulan bir görüş belirtmiştir (Pace, 2021). Yüksek Mahkeme'nin 2013 yılında vermiş olduğu karardan sonra, NASW değiştirilmiş Oy Hakları Yasası lehinde bir bildiri yayınlayarak, "*Oy vermede ayrımcılık gerçektir ve geçmişte kalmış bir şey değildir – bu hala yaşanıyor ve bu tür adaletsizlikleri gidermek için araçlara ihtiyacımız var. NASW her zaman oy ayrımcılığının demokrasimiz için varoluşsal bir tehdit oluşturabileceğini düşünmektedir*" şeklinde bir görüş yayınlamıştır (NASW, 2014). Sosyal çalışmacılar ayrıca oy kullanımına elverişli olmadığı düşünülen nüfus grupları ile de çalışarak onların oy kullanma haklarına erişmelerine destek olmaktadır. Örneğin ABD'de suçluların haklarından mahrum bırakılması da dahil olmak üzere ceza adaleti konularına odaklanan önde gelen bir savunuculuk örgütü olan ve 1986 yılında kurulan Sentencing Project'in yönetici direktörü bir sosyal çalışmacıdır (Lane & Pritzker, 2018, s. 27).

Politikacılar göreve geldikçe sosyal çalışmacılar seçilmiş/atanmış bu yetkililerin yürüttükleri çalışmaları ve politikaları kendi gündemleri doğrultusunda etkileyebilirler. Politikacılar, politik sorunlar ve çeşitli politika çözümlerinin artı ve eksilerinin farkına varmalarına yardımcı olan lobicilere ve savunuculara büyük ölçüde güvenirlir. Seçilmiş yetkililer olası politika alternatiflerini değerlendirirken, sosyal çalışmacılar seçilmiş yetkililere önemli bakış açıları sunabilir. Sosyal çalışmacılar özellikle politik karar verme süreçlerinde görmezden gelinen, sesleri duyulmayan savunmasız nüfus gruplarının savunucu ve sesi olur ve bu nüfus grupları ile ilgili bir farkındalık oluşmasını sağlayabilirler. Sosyal çalışmacılar, bir politika konusuna desteklerini veya muhalefetlerini güvence altına almak için seçilmiş yetkilileri veya karar verme yetkisine sahip diğerlerini hedef alan savunuculuk kampanyaları aracılığıyla politikayı etkilerler. Bu çabaların odağında devlet kurumlarında yer alan politika geliştirme ve uygulama üzerinde etkisi olan yürütme veya yasama organlarındaki seçilmiş görevlilere veya atanmış kamu çalışanları bulunmaktadır. Sosyal çalışmacılar ayrıca lobicilik faaliyetleri ile belirli bir politika konusunda desteklerini veya muhalefetlerini güvence altına almak için karar vericileri etkileyebilirler. Politik kararları etkilemek ve politikalar oluşturmak için yapılacak lobicilik için çeşitli faaliyetler gerçekleştirilebilir. Örneğin bir politika değişikliğini savunan sosyal çalışmacılar, politika yapıcılarla telefonla veya yüz yüze görüşerek, politika yapıcılara mektup yazarak veya kartpostal göndererek, kamuya açık oturumlara katılarak ve politika yapıcılarla bire bir görüşebilmek için kurumlarını veya topluluklarını ziyaret etmeye davet edebilirler (Lane & Pritzker, 2018, s. 29). Son yıllarda sosyal medya, savunuculuk çabaları için kamuoyu oluşturmak ve politika yapıcıları etkilemek için giderek daha kritik bir role sahip olmaya başlamıştır (Edwards & Hoefler, 2010, s.221; Guo & Saxton, 2014, s.58). Örneğin son yıllarda Türkiye’de dezavantajlı grupların savunucusu olan ve onlara hizmet sunmayı öncelemiş olan sosyal hizmet mesleği ve sosyal hizmet eğitiminde açık öğretim yöntemiyle sunulan eğitimlerle ilgili ciddi bir sorun vardır. Bu konuyu gündeme getirmek dolaylı da olsa dezavantajlı grupların savunuculuğunu yapmaktır zira sosyal çalışmacıların iyi bir eğitim alması sunacakları hizmetler ve gerçekleştirecekleri müdahalelerin etkililiği ile doğrudan ilgilidir. Sosyal hizmet eğitiminin açık öğretim aracılığı ile verilmesine başta meslek elemanları, akademisyenler ve öğrenciler karşı çıkmış ve tepkilerini dile getirmişlerdir. Meslek örgütleri ve derneklerin koordinesinde başlatılan sosyal medya etkinlikleri konu ile ilgili farkındalık oluşturulmasına destek olmuş ve konu politika yapıcılara ulaştırılmıştır.

Toplumlarda politik alana katılım denilince akla gelen ilk faaliyet seçimler ve oy kullanmaktır. Birçok ülkede seçimler ülkenin gündemini aylarca ve hatta yıllarca etkileyebilmektedir. Oy kullanmak politika kararlarını belirlemede kritik bir rol oynasa da aslında politik alana sivil katılımın yollarından sadece biridir. Politikaların içeriğine ve alınacak kararlara etki etmek geniş bir yelpazede ele alınabilir. Meyer (2021) politik faaliyeti, kamu söylemini, hükümetin yapısını ve politikaları ile birlikte toplumda hakların ve kaynakların dağılımını etkilemeyi amaçlayan bireysel ve toplu eylem olarak tanımlamaktadır (Meyer, 2021). Politik faaliyet, savunuculuk, lobicilik, kampanya veya gösteriler yoluyla mevcut politika yapıcıları etkileyebilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca son yıllarda küreselleşme ve sosyal medya yenilikleriyle birlikte, gençlerin politik katılımlarının arttığı ve politik

katılımın gençleri için daha anlamlı hale geldiği belirtilmektedir (Bennett, Wells, & Rank, 2009, s.106; Dalton, 2008, s.94).

Politik faaliyetler hakkında daha fazla düşünmek savunmasız nüfus gruplarıyla çalışan sosyal çalışmacılar için özellikle önemlidir. Birçok ülkede kadın, çocuk, engelli, göçmen, eski hükümlü ve daha birçok dezavantajlı nüfus grubu, kendilerinin etkileyen politika kararlarından habersiz oldukları için bu politikalara yönelik herhangi bir etkiye sahip değildirler. Ancak yine de bu nüfus grupları kendilerini etkileyen politikalarla ilgili olarak doğal bir insan hakkına sahiptirler. Örneğin, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocukların oy kullanamayacak kadar küçük olmalarına rağmen hayatlarını etkileyen karar alma süreçlerine ilişkin görüşlerini ifade etmek zorunda oldukları insan haklarından bahsetmektedir (BM, 1989). Birleşmiş Milletler üyesi 142 ülke tarafından onaylanan Çocuk Hakları Sözleşmesi, bir çocuğun hem bireysel olarak hem de başkalarıyla birlikte bir araya gelerek ifade hakkını açıkça tanımlar. Bu ise bireyin haklarını bilmesi ve bu haklar için politik alanda talepte bulunmasını gerektirmektedir. Sosyal çalışmacılar çocuklar ve diğer dezavantajlı nüfus grupları başta olmak üzere toplumun her bir ferdi için hak savunuculuğu rolünde olmak durumundadır.

Kendilerini siyasi süreçlerden veya politika oluşturma sürecinden dışlanmış bulan bireyler ve gruplar, bunun yerine aktivizmi ve/veya yüzleşmeyi içeren siyasi stratejiler aramayı tercih edebilirler (Lane & Pritzker, 2018). Bu tür stratejiler, insanların seslerini politika yapımcılar tarafından duyulmasını sağlamaya yönelik bir çabadır. Protestolar, mitingler, boykotlar, oturma eylemleri ve gösteriler kullanılan taktiklerden bazılarıdır. Yirmi birinci yüzyılın başlarında, politika sonuçlarını etkilemede eylemci taktiklerin gücünün birçok örneğini görebiliriz (Dunham & Petersen, 2017, s. 341). Örneğin ABD’de Barack Obama döneminde, belgesiz olarak adlandırılan, çocukken ABD’ye gelmiş olan ve oturma izni olmayan gençler, ülkede kalmalarını sağlayacak “Çocukluk Çağı Gelişleri için Ertelenmiş Eylem (DACA)” programını yayınlamasıyla sonuçlanan protestolara öncülük etmişlerdir. Protestolar sonucunda uygulamaya konulan program, ABD’ye çocukken gelen belgesiz bazı gençlerin ülkede kalmaları için yasal bir yol sunmuştur (Huber, Villanueva, Guarneros, Velez, & Solorzano, 2014, s. 7). Benzer şekilde Türk Medeni Kanunu’na göre boşanma durumunda velayet hâkim tarafından eşlerden birine verilir (TMK 336). Bu durumda çocuğun ikametgâhını belirleyen; bakımı, eğitimi, gelişimi ve gözetiminde birinci derecede sorumlu olan velayet hakkına sahip ebeveyn çocukla sürekli kişisel ilişki içerisindedir. Diğer ebeveyn ise çocukla mahkemenin belirlediği şekilde kişisel ilişki kurabilmektedir (TMK 182). “...Velayetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlak bakımından yararları esas tutulur...” (TMK 182). Ancak çocuğunun velayeti kendisine verilmeyen ebeveyn çocuğuyla kişisel ilişki kurmada sorunlar yaşarsa çocuğuyla kişisel ilişki kurmak için icra yoluna başvurabilmektedir (İİK 25/a). Ebeveynler bu işlem için İcra Müdürlüklerine belli miktarda ücret ödemek zorundadır. Bu durum başta aileler ardından sosyal çalışmacılar gibi hak savunuculuğu rolü olan meslek elemanlarını uzunca bir süredir rahatsız etmekteydi. İcra yoluyla çocuk tesliminin kaldırılmasına

yönelik yapılan sosyal medya kampanyaları, sosyal çalışmacılar ve diğer meslek örgütlerinin açıklamaları konu ile ilgili politika yapımcıların dikkatini çekmiş ve 2021 yılının Kasım ayında bir düzenlemeye gidilmiştir. TBMM Adalet Komisyonunda, 5'inci Yargı Paketini içeren İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi kabul edilmiştir. Resmi Gazete'nin 30 Kasım 2021 tarihli sayısında 7343 No'lu İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da ilgili hususlar düzenlenmiştir. Bu kanunla birlikte boşanmış ebeveynlerin çocuklarının icra yoluyla anne veya babasıyla görüştürülmesi sona erdirilmiştir. Bu kapsamda Kanun'un¹ Adalet Bakanlığınca kurulacak Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinde çocuk teslimlerinin gerçekleştirileceğini öngörmektedir. Söz konusu müdürlüklerde sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, pedagog ve rehber öğretmen gibi uzmanların, bu uzmanların olmadığı yerlerde öğretmen marifetiyle çocuk tesliminin gerçekleştirileceği belirtilmiştir.² Ayrıca kanunda "Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin teslim emrine aykırı hareket edenler ile emrin gereğinin yerine getirilmesini engelleyenler, bir ay içinde yapılacak şikâyet üzerine, fiil suç teşkil etse dahi, üç aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır."³ hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemeyle birlikte çocukların yüksek yararı gözetilerek ebeveynleriyle görüşmelerinin daha kolay hale getirilmesi amaçlanmıştır. Bu örnek hak savunuculuğu mesleği olan sosyal hizmetin politik katılım yoluyla müracaatçıların lehine politika düzenlemeleri yapılmasını sağlayabileceği ile ilgili önemli bir gelişmedir.

Türkiye'den politik katılım yoluyla müracaatçılar lehine olumlu gelişmeler yaşanmasına neden olan örneklerden biri de malul sayılmayan gazilerle ilgili yapılan çalışmadır. Gaziler sosyal hizmetin müracaatçı grupları arasında yer almaktadır ve sosyal hizmet mesleği gazilerin iyilik hallerinin sağlanmasında önemli işlevler üstlenmektedir (Başçılar & Karataş, 2021). Türkiye'de terörle mücadele sırasında yaralanan ve beden bütünlüğü bozulan ancak mevzuattaki boşluk nedeniyle gazi sayılmayan kişiler "malul sayılmayan gazi" olarak tanımlanmaktadır. Malul gazi sayılmayan bu kişiler gazi sayılmadıkları için belli haklardan ve yardımlardan yararlanamamaktadır. Türkiye'de malul sayılmayan gazilerin yaklaşık 20.000 kişi oldukları tahmin edilmektedir. (Elmacıoğlu, 2020). Sosyal hizmet akademisyeni olan Başçılar (2020) malul sayılmayan gazilerle gerçekleştirdiği çalışmada malul gazi sayılmayan bin 408 kişi ile görüşmüş ve bu kişilerin sorunlarını gün yüzünde çıkarmıştır. Araştırma sonuçları ulusal basında yer almış^{4,5,6} ve konu politika yapımcıların dikkatini çekmiştir. 8 Nisan 2021 tarihinde MHP Genel Başkan Yardımcısı İzzet Ulvi Yöner tarafından TBMM'ye malul sayılmayan gazilere gazilik hakkının verilmesi ve şeref aylığı bağlanması ile ilgili bir kanun teklifi verilmiştir (TBMM, 2021). Henüz komisyonda olan kanun teklifinin meclisten geçmesi

¹ 24.11.2021 tarih ve 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

² A.g.m. md.41/A

³ A.g.m. md. 44

⁴ <https://www.indyrturk.com/node/237351/haber/ter%C3%B6rle-m%C3%BCcadede-yaraland%C4%B1lar-%C5%9Farapnel-par%C3%A7alar%C4%B1yla-ya%C5%9F%C4%B1yorlar-ama-gazi>

⁵ <https://www.milliyet.com.tr/gundem/sarapnelle-yasiyorlar-ama-gazi-sayilmiyorlar-6305130>

⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/5-gaziden-2si-sarapnelle-yasiyor-1765349>

durumunda malul gazi sayılmayan yaklaşık 20.000 kişi haklarına kavuşacaktır. Bu çalışma sosyal hizmet disiplinin dezavantajlı nüfus grupları lehine politika değişiklikleri yapılmasına olan etkisi ile ilgili önemli bir örnektir.

NASW, sosyal çalışmacıları sosyal adalet arayışında sosyal ve politik eylemde bulunmaya çağırmaktadır. NASW 1996 yılından bu yana, sosyal çalışmacıları “sosyal ve politik eylemde bulunmaya” çağırmaktadır (NASW, 1996). Son yıllarda NASW, sosyal çalışmacıların siyasi sistemleri etkilemedeki rolü hakkında çok daha yüksek sesle çağrıda bulunmaktadır. Örneğin, 2016 sonlarında, Başkan Donald Trump'ın seçilmesinin ardından, NASW İcra Kurulu Başkanı Angelo McClain, sosyal çalışmacıları mesleğin misyonunu (NASW) desteklemek için “ayağa kalkmaya” ve “organize etmeye, karşı çıkmaya, direnmeye ve eğitmeye” çağırmıştır (NASW, 2016). Mesleğin sosyal çalışmacılara politik olarak aktif olma çağrısı, sosyal çalışmacıları mikrodan makroya kadar çeşitli yöntemler içermektedir. Meslek tarihi boyunca sosyal hizmet çalışmacıların siyasi faaliyetlere dahil olmalarına ilişkin endişelerini dile getirilmiştir. Bu tür kaygılar, sosyal çalışmacıların profesyonel statüsünü korumaya, belirli gruplara taraf gibi görünmek istememeye, danışanlara potansiyel zarar vermeye ve hükümet ya da kâr amacı gütmeyen bir çalışan olarak siyasi faaliyette bulunmanın yasal olup olmadığı ile ilgilidir. (Fisher, 1995, s.202; Rocha, Poe, & Thomas, 2010, s.319). Bu tür endişeler mevcut olsa da birçok akademisyen, politik faaliyetin savunmasız nüfus gruplarını güçlendirmek için kritik bir sosyal hizmet aracı olduğunu savunmuşlardır (Rose, 1990; Davis, 2010). Örneğin psikiyatrik bozukluğa bağlı engellilerle çalışan Davis (2010), danışanların toplumla bütünleşmesini ve yetkilendirilmesini genişletmek için oy kullanma fırsatlarıyla bağlantı kurmanın gerekli olduğunu öne sürmüştür. New York Times'ın fikir sayfalarında yazan sosyal çalışmacı Richard Brouillette (2016) benzer şekilde, terapi seansında sosyal adaletsizliği ve politik bağlamı kabul etmenin potansiyel olarak olumlu, güçlendirici etkileri olabileceğini öne sürmüştür (Brouillette, 2016). Swenson (1998) mesleğin temel sosyal adalet değerinin, klinik sosyal çalışmacılar tarafından danışanlarını güçlendirmek için aktif olarak çaba göstermelerini ve danışanların refahını artıran hizmetleri savunmalarını gerektirdiğini ifade etmektedir (Swenson, 1998, s. 531). Ostrander'in (2016) klinik sosyal çalışmacılarla gerçekleştirdiği çalışmada sosyal çalışmacıların, politikaların danışanlarını, topluluklarını ve kendilerini önemli ölçüde etkilediğini kabul ettiklerini ancak sosyal hizmet uygulamalarında siyasi eylemi etik olarak algılayıp algılamadıkları konusunda bölündüklerini ortaya koymuştur (Ostrander, 2016, s. 66). Yani her ne kadar meslek icracıları arasında politik bağlamla ilgili endişeler olsa da politik faaliyetin savunmasız nüfus gruplarını güçlendirmek için kritik bir sosyal hizmet aracı olduğu görüşü hakimdir.

POLİTİK SOSYAL HİZMET VE GÜÇLENDİRME

Savunmasız nüfus gruplarının güçlendirilmesi konusuna gelmişken politik sosyal hizmet açısından güç ve güçlendirmenin öneminden bahsetmek yerinde olacaktır. Güç, sosyal yaşamın merkezinde yer alan ve dünyadaki tüm toplumlarda sosyal değişimin anahtarıdır. Sosyal çalışmacılar, ayrımcılık,

baskı, şiddet ve insan hakları ile ilgili çalışmakta ve bu konular hakkında düşünmeye ciddi zaman ayırmaktadır (Lane & Pritzker, 2018). Güç, bu kavramların her birinin önemli bir parçasıdır ve özellikle politik sosyal hizmet için oldukça değerlidir. Politik alanda çalışmak, etrafınızdaki gücü, kendi gücünüzü ve gücü etkin bir şekilde yönlendirme yeteneğinizi anlamayı içermektedir. Bir toplumdaki gücün dağılımı, bireyin, grubun, ailenin veya topluluğun güce erişme yeteneğinin yanı sıra ırk, etnik köken, cinsiyet, sosyoekonomik sınıf, eğitim düzeyi ve kaynaklara erişim gibi özelliklerle de büyük ölçüde ilgilidir. Hukuk sisteminin kurulma şekli, medyanın rolü ve dini kurumların üstlendiği rol gibi toplumsal yapıların da bir toplumdaki gücün dağılımını etkilediğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Güç tanımları kapsamlı ve çok yönlüdür. Güç ile ilgili tanımlar hakkında düşünmek siyasi arenada gücün nasıl kullanılacağı ile ilgili de bir fikir sunacaktır. Sosyal çalışmacı Mark Homan (2015), gücü "istenen bir sonuca ulaşmak için insanları istenen yönde hareket ettirme kapasitesi" olarak tanımlar (Homan, 2015). Bahse konu tanımlamada yer aldığı üzere herhangi bir hedefe ulaşmak için güç esastır ve bu nedenle politik sosyal çalışmacıların yaptıkları/yapacakları iş için kritik öneme sahiptir. Gücün yaygın olarak kullanılan diğer tanımları arasında "önemli etkiler meydana getirme: değişiklikleri etkileme veya bunları önleme kapasitesi" (Lukes, 2005) ve "insanların istedikleri değişimi elde etme yeteneği" yer alır (Hunjan & Pettit, 2011). Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak gücün daha çok olumlu yönde bir anlama sahip olduğu düşünülebilir. Ancak güç kimi zaman olumsuz bir çağrışım da yapabilmektedir. Örneğin kişi ve gruplar üzerinde tahakküm kurma veya insanlara yapmak istemedikleri bir şeyi yaptırma veya yapmak istedikleri bir şeyi yaptırmaya engel olma gibi. Olumlu ve olumsuz çağrışımlar yapabilmesine rağmen gücü, insanların yapmak istediklerini yapmalarını sağlayacak yeni yollar ortaya koymanın temel şartı gibi olumlu bir anlamda kullanabiliriz. Ancak hem olumlu hem de olumsuz anlamlara gelebilecek gücün göreceli olduğunu ve mutlak olmadığını unutmamak gerekir. Zira bir durumda oldukça güçlü olan bir kişi farklı bir durumda oldukça az bir güce sahip olabilir. Örneğin müracaatçısının bir sosyal hizmet kuruluşundan hizmet alıp almaması konusunda yetkisi olan ve buna karar verebilen bir sosyal çalışmacı, müracaatçılarıyla ilgili politik kararların alındığı bir kurumda çok az bir güce sahip olabilir. Bu ise gücün bir kişi veya topluluğun sabit bir özelliği olmadığını ve değişken olduğunu gösterir (Lane & Pritzker, 2018). Ayrıca güç, gündemde olanla ilgili olabileceği gibi hiç gündeme getirilmeyen veya gündem edilmesi istenmeyen bir konu ile ilgili de olabilir. Dolayısıyla güç, görmediklerimiz kadar, kolayca gördüğümüz ve doğrudan deneyimlediğimiz şeylerle de ilgilidir (Hunjan & Pettit, 2011). Lukes (2005) iki grubun çıkarları arasında çatışma olduğunda kazanan grubun diğeri üzerinde uyguladığı gücün kuralları belirlemek olduğunu ifade etmiştir (Lukes, 2005). Yani toplumda savunmasız nüfus gruplarının savunuculuğunun yapıldığı politik alanda kazanan taraf, kuralları ve sunulacak hizmetlere yönelik politikaları belirleyecektir.

Nijeryalı yazar Chimamanda Ngozi Adichie 2009 yılındaki TED X konuşmasında, güçten bağımsız olarak insanların hikayesinden bahsetmenin mümkün olmayacağını, insanların neler yaşadıklarını ve yaşamadıklarını kimin anlattığının, nasıl ve ne zaman anlattığının güce bağlı olarak düşünülmesi

gerektiğini belirtmiştir. Adichie (2009) gücün bir insanın hikayesini anlatmak değil o kişinin hikayesini oluşturmak olduğunu ifade etmektedir. Filistinli Şair Mourid Barghouti'den bir alıntı yaparak hikâyenin nereden başladığının önemine vurgu yapmaktadır. Amerika'nın hikâyesine İngilizlerin Amerika'ya gelişiyle değil de yerli Amerikalıların oklarıyla başlanırsa hikâyenin tamamen değişeceğini belirtiyor. Benzer şekilde Afrika halklarının hikayesinde Afrika'nın bir sömürü ülkesine getirilişinden değil de Afrika devletlerinin başarısızlıklarından bahsedilirse hikâye bambaşka bir hal alacaktır (Adichie, 2009). Bu durum savunmasız nüfus grupları için de geçerlidir. Sosyal çalışmacılar müracaatçıları çevresi içinde birey bakış açısıyla değerlendirmektedirler. Bu ise müracaatçılara karşı Johann Hari'nin (2019) ifade ettiği gibi "kafasının içinde ne var" değil "kafası neyin içinde" şeklinde bir bakış açısı sunmaktadır (Hari, 2019). Yani kişilerin içinde buldukları dezavantajlı durumları sadece o kişinin değil çevresindeki kişiler, gruplar, topluluklar ve kaynakların değerlendirilmesiyle anlamlandırabiliriz. Aksi halde içinde bulunulan durumun tek sorumlusu kişinin kendisi olarak görülecektir ki bu oldukça sığ bir değerlendirmeyi beraberinde getirecektir. Örneğin yoksulluk içerisinde olan bireyin yoksulluğunu besleyen çevresel etkenlerden bağımsız olarak değerlendirilmesi, içinde bulunulan yoksulluk halinin tek müsebbibinin kişinin kendisi olarak görülmesi gibi eksik ve hatalı bir sonuca ulaşılmasına neden olacaktır. Sosyal çalışmacıların gerek bireysel değerlendirme ve müdahalelerinde gerekse politik söyleme etki edecek şekilde savunmasız nüfus gruplarının hikayesini, çevresi içinde birey bakış açısıyla baştan yazması gerekmektedir. Yani sosyal çalışmacılar politik alanda söz sahibi oldukça, savunmasız nüfus gruplarının hikayesini anlattıkça, onların haklarına ilişkin kazanımlar elde edilecektir.

SONUÇ

Politik sosyal hizmetin mesleğin ilk yıllarından itibaren meslek öncüleri tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerle başladığı ancak profesyonelleşmeyle birlikte mesleğin sosyal reform geleneğinden uzaklaştığı ifade edilmektedir. Profesyonelleşmeyle birlikte sosyal değişimler karşısındaki eleştirel duruşun yerini bireysel sorunların çözümüne yönelik çabaların aldığı sıklıkla dile getirilmektedir. Ayrıca sosyal çalışmacıların müracaatçılarına siyasi görüşlerine karşı tarafsız olmaları ve kendi siyasi algılarının sosyal hizmet müdahalesine etki edebilme ihtimali sosyal çalışmacıları zamanla politik süreçlerin dışına itmiştir. Bu durum her ne kadar politika yapıcı hükümet tarafından istihdam edilen sosyal çalışmacıları "koruyucu" bir nitelik taşısa da kimi zaman "sadakât" olarak yorumlanmıştır. Bu noktada sosyal çalışmacıların çalıştıkları kuruma mı karşı yoksa müracaatçılarına mı karşı "sadakât" göstermesi gerektiği ile ilgili bir soru gündeme gelmektedir. Bu nokta da her ne kadar müracaatçılara olan sadakatin daha önde geldiğini söylemek kolaysa da uygulamada bunu başarabilmek oldukça zor olmaktadır. Bir yandan demokratik bir seçimle iş başına gelmiş hükümetin politikaları varken diğer tarafta hizmet bekleyen bir müracaatçı grubu bulunmaktadır. Bu ise meselenin siyah veya beyaz gibi net değil gri bir alan olduğunu ve net bir ayırım yapılmasının sanıldığından çok daha güç olduğunu göstermektedir. Ayrıca Türkiye'de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre kamu çalışanlarının siyaset yapmasının yasak olması

özellikle kamuda çalışan sosyal çalışmacıların siyasi çalışmalar ve politik süreçlere katılmasını engellemektedir. Ancak kamu dışında sivil toplumda veya özel sektörde çalışan sosyal çalışmacılar için aynı durum geçerli değildir. Ayrıca yerel yönetimlerde istihdam edilen sosyal çalışmacılar da politik süreçlerde yer alabilirler. Türkiye’de Sosyal Çalışma Etik ilke ve Sorumlulukları Belgesi’nde “Sosyal çalışmacıların insanların temel ihtiyaçlarını karşılamalarını ve tam olarak gelişmeleri için kaynaklara, istihdam olanaklarına, hizmetlere ve fırsatlara eşit biçimde ulaşmalarını sağlamak amacıyla sosyal ve siyasal aksiyonlara katılmalıdır” ifadesi yer almaktadır (SHUDER, 2004). Bu ise sosyal çalışmacıların makalede yer verildiği üzere politik süreçlere katılarak savunmasız nüfus gruplarının hak savunuculuğunu yapmasıyla mümkündür. Politik süreçlere katılım ve hak savunuculuğu kimi zaman sivil toplum örgütleri çatısı altında kimi zamansa sosyal medya platformlarında gerçekleştirilecek etkinlikler aracılığı ile yapılabilir. Yakın bir zamanda icra yoluyla çocuk tesliminin kaldırılmasına yönelik oluşturulan gündem, başlatılan sosyal medya kampanyaları ve sosyal çalışmacılar ile diğer meslek örgütlerinin açıklamaları konu ile ilgili politika yapımcıların dikkatini çekmiş ve 2021 yılının Kasım ayında bir düzenlemeye gidilmiştir. Sosyal çalışmacılar benzer şekilde politik süreçlere katılarak savunmasız nüfus gruplarının savunuculuğunu yapmak suretiyle politik sosyal hizmetin Türkiye’de hayata geçirilmesine katkı sağlayabilirler.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adichie, C. N. (2009, Temmuz). *Chimamanda Adichie: Single Story*. TED Global: https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=tr adresinden alındı
- Andrews, K., & Edwards, B. (2004). Advocacy Organizations in the U.S. Political Process. *Annual Review of Sociology*, 479-506.
- Bürüngüz, N. (2021). Türkiye’de Makro Sosyal Çalışma Eksikliği Sosyal Hizmet Merkezleri Üzerinden Bir Değerlendirme1. *Kocaeli Üniversitesi 10. Sosyal Bilimler Kongresi*, (s. 1-21). Kocaeli.
- Başçılar, M., & Karataş, K. (2021). Orduda Sosyal Hizmet: Terör Gazilerinin Depresyon ve Yaşam Doyumunun Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23-40.
- Bennett, L., Wells, C., & Rank, A. (2009). Young citizens and civic learning: Two paradigms of citizenship in the digital age. *Citizenship Studies*, 105-120.
- BM. (1989). Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme.
- Brouillette, R. (2016, Mart 15). *Why Therapists Should Talk Politics*. The New York Times: <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2016/03/15/why-therapists-should-talk-politics/> adresinden alındı
- Dalton, R. (2008). Citizenship Norms and the Expansion Of Political Participation. *Political Studies*, 76-98.

- Davis, A. F. (1964). Settlement Workers in Politics, 1890–1914. *The Review of Politics*, 505-517.
- Davis, J. (2010). Voting as Empowerment Practice. *American Journal of Psychiatric Rehabilitation*, 243-257.
- Dunham, R., & Petersen, N. (2017). Making black lives matter. *Criminology & Public Policy*, 341-348.
- Edwards, H., & Hoefler, R. (2010). Are Social Work Advocacy Groups Using Web 2.0 Effectively? *Journal of Policy Practice*, 220-239.
- Elmacioğlu, L. (2020, Eylül 4). *Terörle mücadelede yaralandılar, şarapnel parçalarıyla yaşıyorlar ama gazi sayılmıyorlar.* Independent Türkçe: <https://www.indyurk.com/node/237351/haber/ter%C3%B6rle-m%C3%BCcadelede-yaraland%C4%B1lar-%C5%9Farapnel-par%C3%A7alar%C4%B1yla-ya%C5%9F%C4%B1yorlar-ama-gazi-adresinden-alındı>
- Fisher, R. (1995). Political Social Work. *Journal of Social Work Education*, 194-203.
- Gal, I. W., & Gal, J. (2014). Social Workers as Policy Actors. *Journal of Social Policy*, 19-36.
- Guo, C., & Saxton, G. D. (2014). Tweeting Social Change: How Social Media Are Changing Nonprofit Advocacy. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 57-79.
- Hari, J. (2019). *Kaybolan Bağlar: Depresyonun Gerçek Nedenleri ve Beklenmedik Çözümler*. İstanbul: Metis.
- Haynes, K., & Mickelson, J. (2009). *Affecting Change: Social Workers in the Political Arena*. Boston: Pearson.
- Homan, M. (2015). *Promoting Community Change: Making It Happen in the Real World*. Boston: Cengage Learning.
- Huber, L. P., Villanueva, B. P., Guarneros, N., Velez, V., & Solorzano, D. (2014). *DACAmented in California: The Impact of the Deferred Action for Childhood Arrivals Program on Latina/os*. Los Angeles: CSRS.
- Hunjan, R., & Pettit, J. (2011). *Power: A practical guide for facilitating social change*. Dunfermline: Carnegie United Kingdom Trust.
- Jones, C. (2001). Voices From the Front Line: State Social Workers and New Labour. *British Journal of Social Work*, 547-562.
- Karger, H. J., & Herndndez, M. T. (2004). The Decline of the Public Intellectual in Social Work. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 51-68.
- Keçeci, G. (2017). Makro Sosyal Hizmet Uygulamasında Kullanılan Modeller, Teknikler ve Sosyal Hizmet Uzmanlarının Rollerini. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 187-201.
- Kittilson, M., & Tate, K. (2005). Political Parties, Minorities and Elected Office: Comparing Opportunities for Inclusion in the. C. Wolbrecht içinde, *Politics of Democratic Inclusion* (s. 163-185). Philadelphia: Temple University Press.
- Lane, S. R., & Humphreys, N. A. (2011). Social Workers in Politics: A National Survey of Social Work

- Candidates and Elected Officials. *Journal of Policy Practice*, 225-244.
- Lane, S. R., & Pritzker, S. (2018). *Political Social Work Using Power to Create Social Change*. Springer.
- Levy, D., Tien, C., & Aved, R. (2001). Do differences matter? Women members of congress and the Hyde amendment. *Journal of Women Politics & Policy* , 105-127.
- Lukes, S. (2005). *Power: A Radical View*. London: Palgrave.
- Lyons, K. (2008). Dame Eileen Youngusband (United Kingdom), President 1961-1968. *Social Work and Society*.
- Mahaffey, M., & Hanks, J. W. (1982). *Practical Politics: Social Work and Political Responsibility*. Maryland: Silver Spring.
- Mellinger, M. S., & Kolomer, S. (2013). Legislative Advocacy and Human Service Nonprofits: What Are We Doing? *Journal of Policy Practice* , 87-106.
- Mendes, P. (2003). Social workers and social action: a case study of the Australian Association of Social Workers' Victorian branch. *Australian Social Work*, 16-27.
- Meyer, M. (2021, Kasım 29). *Political Interventions*. Encyclopedia of Social Work: <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-293> adresinden alındı
- NASW. (2014, Haziran 26). *NASW Statement on Senate Consideration of Voting Rights Amendment Act*. National Association of Social Work: <https://www.socialworkers.org/News/News-Releases/ID/223/NASW-Statement-on-Senate-Consideration-of-Voting-Rights-Amendment-Act> adresinden alındı
- NASW. (2016, Aralık 21). *NASW CEO McClain sends holiday message, response to Trump Presidency*. Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=cRnlvEP2QAU&ab_channel=NationalAssociationofSocialWorkers adresinden alındı
- NASW. (2017). *Code of Ethics of the National Association of Social Workers*. Washington: National Association of Social Workers.
- Ostrander, J. (2016). *To participate or not to participate, that is the question: A critical phenomenological study of clinical social workers and their political participation*. Connecticut: University of Connecticut.
- Pace, P. (2021, Kasım 26). *NASW, social work students rally for Voting Rights Act outside the Supreme Court*. Social Work Blog: <http://www.socialworkblog.org/nasw-news-article/2013/04/nasw-social-work-students-rally-for-voter-rights-act-outside-the-supreme-court/> adresinden alındı
- Pritzker, S., & Lane, S. R. (2017). Political Social Work: History, Forms, and Opportunities for Innovation. *Social Work*, 80-82.
- Reisch, M., & Andrews, J. (2001). *The Road Not Taken: A History of Radical Social Work in the United States*. Philadelphia: Routledge.

- Rocha, C., Poe, B., & Thomas, V. (2010). Political activities of social workers: addressing perceived barriers to political participation . *Social Work*, 317-325.
- Rose, S. (1990). Advocacy/empowerment: An approach to clinical practice for social work. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 41-51.
- Samuels, A. (2015). *The Political Psyche*. London: Routledge.
- Shamai, M., & Boehm, A. (2001). Politically Oriented Social Work Intervention. *International Social Work*, 343-360.
- SHUDER. (2004). Sosyal Hizmet Mesleğinin Etik İlke ve Sorumlulukları. *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi Yayınları*.
- Smith, A. (2010). *The Election, Incorporation and Policy Impact of Women in City Government*. Atlanta: Emory University.
- Swenson, C. (1998). Clinical Social Work's Contribution to a Social Justice Perspective. *Social Work*, 527-537.
- TBMM. (2021). *İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunda ve 6/2/2018 Tarihli ve 7082 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanu*. Ankara: TBMM.
- Yanardağ, U. (2020). Siyaset ve Sosyal Çalışma İlişkisini Türkiye İçin Düşünkek. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 261-278.

